

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Využití narativního přístupu v kariérovém poradenství
v období adolescence**

Bakalářská práce

Autor: Aneta Hrdinová

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2022

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aneta Hrdinová

Specializace v pedagogice
Poradenství v odborném vzdělávání

Název práce

Využití narativního přístupu v kariérovém poradenství v období adolescence

Název anglicky

Application of narrative approach in career counseling during adolescence

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je ukázat možnosti využití narativní metody v kariérovém poradenství pro klienty v období adolescence. Konkrétními výstupy budou příklady poradenských aktivit využívajících narativní přístup v práci s dospívajícími.

Metodika

V teoretické části bude vysvětlen narativní přístup v kariérovém poradenství a význam příběhů pro formování osobnosti adolescentů.

V praktické části budou vytvořeny materiály založené na příbězích čerpaných z literatury, které poslouží k identifikaci profesní orientace. Kariérový poradce bude s žáky diskutovat o odpovědích na otázky k připravenému textu. K uskutečnění cílů využiji grafické a textové pomůcky jako návrh využití narativního přístupu v kariérovém poradenství pro adolescenty.

Doporučený rozsah práce

Dle pravidel pro psaní bakalářské práce.

Klíčová slova

adolescence, narativní přístup, kariérové poradenství, profesní orientace

---

Doporučené zdroje informací

- FREEDMAN, J. – COMBS, G. *Narativní psychoterapie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-549-3.
- KOŠŤÁLOVÁ, Helena; CUDLÍNOVÁ, Markéta. *Praktický průvodce kariérového poradce pro 21. století*. Vydání první. Nakladatelství Evropská kontaktní skupina. 55 stran, 2015, ISBN 978-80-87993-01-9
- NEJEDLÁ, Alžběta; STRNAD, Vratislav. *Základy narativní terapie a narativního koučinku*. Vydání první. Nakladatelství Portál. 152 stran, 2014, ISBN 978-80-262-0729-0
- PATTON, W. – MCMAHON, M. – PRESTO (FIRMA). *Kariérový rozvoj a systémová teorie : propojení mezi teorií a praxí*. Praha: Centrum Euroguidance, Dům zahraniční spolupráce, 2015. ISBN 978-80-88153-04-7.
- ŠVAŘÍČEK, R. – ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra profesního a personálního rozvoje

Elektronicky schváleno dne 23. 6. 2021

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 23. 6. 2021

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 11. 03. 2022

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma "Využití narativního přístupu v kariérovém poradenství v období adolescence" vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že se na moji bakalářskou práci plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech související s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V ..... dne.....

.....

Podpis autora práce

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D. za jeho čas, důležité rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

Poté nesmím zapomenout na psychickou podporu mé rodiny. Děkuji za trpělivost a pomoc, hlavně tu duševní.

Využití narativního přístupu v kariérovém poradenství v období adolescence

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je navrhnout způsoby jak využít narativní přístup v odvětví kariérového poradenství pro adolescenty na druhém stupni základních škol. V těchto letech dochází k transformaci osobnosti, a tedy i zálib a potenciálního profesního zaměření. Jak tedy efektivně zjistit jakým směrem by se měli žáci ubírat? Základem narativního přístupu je využití příběhů, ať už vymyšlených, nebo skutečných, příběhů druhých lidí, nebo vlastního životního příběhu. Význam každého příběhu může být pro různé jedince odlišný a bude k němu individuálně přihlíženo. Tato práce chce ukázat, jak může kariérový poradce příběhy využít jako nástroj v poradenské práci.

Teoretická část popisuje, co je narativní přístup, charakterizuje vývojové období adolescence a věnuje se základním charakteristikám kariérového poradenství.

Praktická část obsahuje příklady využití narativního přístupu v kariérovém poradenství pro žáky na druhém stupni základní škol a studenty středních škol. Autorka pro žáky zpracovala návrhy lekcí, díky kterým by měli žáci s využitím narativního přístupu získat podporu v oblasti profesní orientace a jejich budoucího směřování. Při sestavování lekcí byl využit třífázový model učení E-U-R. Součástí výstupů jsou také grafické a textové pomůcky.

Klíčová slova: adolescence, narativní přístup, kariérové poradenství, profesní orientace

Application of narrative approach in career counselling during adolescence

Abstract

Aim of bachelor thesis is propose ways how to use narrative approach in career counselling for adolescents. In these years will adolescence transformation their personality and hobbies potencial professional orientation too. What is way to effectively find out right direction for pupils to the next phase in their life? Narrative approach is telling per stories, for everyone is story different and it will be look at individually. In narration stories career counsellor will find a lot of things which might not be said and work with it.

The theoretical part includes basic characteristics of career counselling, proffesional orientation and narrative approach. The next step will be purse importance making stories for helping them with proffesional choice.

Practical part will be devoted for creating methods how this story will use effectively. I will focus on using these methods for pupils in the second grade at the elementary school or secondary school. Students have important question in topic professionalism orientation to choise their own path and narrative approach will help with it. I will be collect and create materials for counseling in the form of graphic and text aids through E-U-R method.

Keywords: adolescence, narrative approach, career counselling, professional orientation

Obsah

Úvod.....	9
Teoretická část.....	10
1 Narativní přístup	10
1.1 Vyprávění a narativní přístup	11
1.2 Narativní přístup v literatuře.....	13
1.3 Narativní přístup v poradenství	13
2 Adolescence	15
2.1 Dělení adolescence	16
2.2 Vývojové změny v adolescenci	17
3 Kariérové poradenství.....	20
3.1 Kariévní zralost	20
3.2 Školní poradenská pracoviště	21
3.2.1 Systém kariérového poradenství	21
3.2.2 Teorie volby zaměstnání	22
3.2.3 Použití kvalifikačního systému v terapii	23
3.3 Profesní orientace	24
Praktická část	26
4 Tvorba materiálů.....	26
4.1 Metoda E-U-R	26
4.2 Možnosti využití narativního přístupu.....	27
4.2.1 Moje vzory	28
4.2.2 Moudrý klobouk, náhoda či vrozené vlohy?	29
4.2.3 Inspirativní lidé z řad sociálních sítí.....	30
4.2.4 Životní vášeň – svět počítačů	31
4.2.5 Seznámení s možností kariévní volby na základních školách	31
5 Závěr.....	33
Seznam použitých zdrojů.....	34
Seznam příloh	39
Seznam použitých zkratk.....	40

Úvod

„S pomocí knih se mnozí stávají učenými i mimo školy. Bez knih nebývá učený nikdo ani ve škole.“ Jan Amos Komenský

Bakalářská práce se bude věnovat využití narativního přístupu jako prostředku profesní orientace v období dospívání. Na následujících stránkách se budu zabývat vývojovými změnami u adolescentů, jejich charakteristikou, profesní orientací a souhrnem kariérového poradenství v dané oblasti.

Druhá část bakalářské práce je věnována sestaveným aktivitám pro kariérové poradce a jejich práci s adolescenty. Propojuje prvky narativu a profesní orientace. Jedinci pomocí těchto materiálů diskutují o svém pohledu na danou věc formou vyprávění, a mají tak možnost projevit své emoce a třeba i najít dosud neobjevené vlohy nebo přednosti. V praktické části jsem využila metodu E-U-R.

Tohle téma jsem si zvolila, abych zjistila, jak je možné příběh využít v kariérovém poradenství a jakým způsobem pomáhá adolescentům s volbou jejich profesní kariéry. Vytvořené poklady pro terapeuty mohou sloužit jako inspirace pro jejich práci. Věřím, že příběh ulehčí způsob, jak vyjádřit vlastní slabiny a skryté pocity, které by jedinec jinak nevyřekl.

Lidé mají příběhy rádi. Už v historii se vědělo, že mýty, legendy, pohádky či bajky jsou nedílnou součástí života, a to nejen toho kulturního. Zajímá nás jak to začalo, dějový průběh a hlavně jak to dopadlo. Vytváříme si tak představy o dané době nebo o postavách tohoto vyprávění. Můžeme nahlédnout do nitra a vnímat emoce, které nebyly jinak nahlas vyřčené. Vyprávění nám mohou pomoci i v kariérovém poradenství. Lidem se těžko zpřímá mluví o svých citech, neradi si přiznávají, že jsou v něčem slabší, možná i nedokonalí.

Slovy Gjuričové a Kubičky (2003, s. 37): „Člověk vždy hledal odpovědi na otázky o světě, o lidech a o sobě tím, že vyprávěl příběhy. Příběh je vždy víc nežli reprodukce událostí – má konstitutivní povahu.“ Podle Zdeňka Neubauera svět povstává právě vyprávěním (Gjuričová et al, Neuman 2003, s. 37).

Teoretická část

1 Narativní přístup

S vyprávěním příběhů se setkáváme již od dětství a učíme se prostřednictvím pohádek. Každá kultura má své vlastní příběhy (Miller, 2008, s. 30). Příběh je sled událostí uspořádaný chronologicky, jsou v něm spjaté různé situace a lidé, kteří jsou také jeho součástí. Lze tedy poznamenat, že kdyby narativní text neobsahoval příběh, nejednalo by se o narativ. Freedman, Combs (2008, s. 63) vyjadřují myšlenku, že se lidé rodí do příběhů. Jejich společenským a historickým kontextem jsou stále vybízeni, aby si vzájemně vyprávěli a připomínali příběhy konkrétních historických událostí, zatímco některé nechali nezaznamenané. Jedinci si vybírají, jaké příběhy budou vyprávět – nejčastěji se jedná o vlastní hlavní příběh. Jsou také příběhy, jež nám nevypráví, jelikož je neznají, nevzpomínají si nebo je potlačují (Patton, McMahon, 2006, s. 326).

Příběhy se mnohdy podobají našim životům, pojmáme je jako historky z vlastních zkušeností. Strnad a Nejedlá (2014, s. 19) tvrdí, že narativní přístup (dále jen „NP“) pracuje s jazykem, s jeho zahuštěnými a zamlčenými významy. Se vzorci chování usiluje o užitečnost vzájemné komunikace. Lingvisté hodnotí schopnost vyprávění jako určité měřítko pokročilosti a jazykových kompetencí. Od útlých let posloucháme příběhy a učíme se je formulovat a opakovat. I jako dospělí se denně setkáváme s příběhy – ať už v denním tisku, při rodinných návštěvách či v televizi. Vyprávění se nám promítá i v hlavě, když večer usínáme nebo když slyšíme vtip, který nás rozesmál. Proč vůbec potřebujeme příběhy? Proč je děti tak zapáleně poslouchají? Čtení románů nebo pozorování fantasy ság nás odpoutává od reality, pomáhá nám utéct do „jiného světa“.

NP můžeme chápat jako formování a poznávání člověka pomocí příběhů. Pomocí vyprávění můžeme nastínit jiné myšlenky než ty, které byly přímo řečené.

„Narativní poznávání je silné a přesvědčivé tím, že rezonuje s našimi životy. Mluví se o lifelikeness: příběhy o lidech se podobají našim životům, jsou také do jisté míry našimi příběhy“ (Gjuričová, Kubička, 2003, s. 37).

Dle Geralda Prince (Aluze, 2009) je narativ zastupujícím jedné nebo více skutečných či smyšlených událostí. Je faktem, že různé narativní texty vypovídají odlišným druhem či mírou narativity a že i u lidí, kteří se nápadně odlišují původem, vzděláním a prostředím, v němž se nacházejí, panuje znatelná změna v oblasti míry narativity porovnávání textů. Tyto příhody jsou

dále předávané vypravěči (narrators). Je tedy otázkou, co lze označit za narativ. Porovnejme následující věty, které mnohdy slyšíme a používáme v běžných situacích nebo je nalezneme v odborné literatuře:

- Černá díra má natolik silné gravitační pole, že ho nemůže žádný předmět opustit.
- Tradiční český vánoční pokrm je bezpochyby smažený kapr s bramborovým salátem.

Znázorněné texty, ačkoliv se jedná o zajímavosti a třeba i důležité informace, nelze považovat za narativ. Pojďme si uvést příklad skutečného narativu:

- Přijde dítě ze školy a s povzdechem hodí tašku na podlahu. „*Ahoj, už jsi doma, jak dopadl test z vlastivědy?*“ „*Fakt na nic, nedal tam to, co jsme se včera učili.*“

V tuto chvíli už diskutujeme o nějakém příběhu, který má návaznost na předchozí situace. Kdybychom později tuto historku vyprávěli, postupovali bychom chronologicky a zapojili do popisu další situace spjaté s vyprávěním.

1.1 Vyprávění a narativní přístup

V názvu narativní terapie nacházíme různorodé prostředky terapeutické praxe. Dochází k převyprávění životního příběhu formou vyprávění. Cílem není odhalení pravdy události, nýbrž její význam. V základní dichotomii Seymoura Chatmana má narativ dvě části – příběh a diskurs. Příběh je sled událostí a diskurs představuje způsoby, jimiž jsou tyto události poskytovány. Příběhem tedy chápeme to, co narativ zobrazuje, zatímco diskurs zrcadlí způsob zobrazení (Chatman, 2008, s. 326).

Narativní rozhovor je podoba volného rozhovoru, kdy jedinec volně vypráví o nějakém tématu, události, zážitku atd. Své vyprávění sestavuje z informačních segmentů, které na sebe logicky navazují. Předpoklad volného projevu vede k většímu odhalení subjektivních zkušeností, nežli by tomu bylo u přímého dotazování (Reichel, 2009, s. 111).

Posláním terapeuta je pokusit se zachránit podmaněné myšlenky v příběhu, který klient vypráví. Když tedy lidé chodí na terapii s výstředním příběhem plným problémů, terapeut se zaměřuje na nalezení cesty k alternativním příběhům, aby narazil na zkušenosti, které klient odsouvá stranou při konstrukci vlastního vyprávění. Význam, který si vyvodí posluchač, se mnohdy liší od toho, co měl na mysli mluvčí. Ve svém porozumění tedy hledáme mezery a žádáme klienty, aby si všimli významových nejednoznačností, a následně se jich ptáme, jak k těmto nesouladům přistupují a jakým způsobem je řeší (Freedman, Combs, 2009, s. 68).

Základní narativní struktura práce se opírá o tři složky:

Dekonstrukce

Jedná se o vyprávění a naslouchání, tzv. živý dialog osoby s někým druhým, případně se sebou samým. V dekonstruktivní práci se odhalují důležité kroky plynoucího z faktu, že jsme bytostí těšící se z života, z jeho bezmezných možností (Nejedlá, Strnad, 2014, s. 47). V dekonstruktivní práci zjišťujeme, jakým způsobem jedinec zpracovává vlastní zkušenosti. „Co si v sobě neseme – a co též druhým příležitostně vyprávíme, je ustálený životní příběh, v němž události podtrhují určitý smysl a z něho plynoucí životní možnosti jedince“ (Nejedlá, Strnad, 2014, s. 48).

Díky dekonstruktivnímu naslouchání může terapeut či poradce naslouchat příběhu a vnímat aspekty událostí, které nebyly v rámci vyprávění řečené. Tato metoda nabízí další možnosti pochopení lidské stránky z odlišného pohledu (Gjuričová, Kubička, 2003, s. 37).

Externalizace

Práce terapeuta spočívá v připuštění, že klient není vnímán jako nositel problému. Jedná se o osobu, která se ve svém životě setkává s určitými potížemi. Úkolem terapeuta není určovat diagnózu a sestavovat léčebný postup, nýbrž vytvořit dostatečný prostor ke kompetentnosti klienta k řešení životních situací. Dotazováním, které k tomu terapeuti využívají, vedou klienty ke „zkoumání vlastní verze problémů z odlišných perspektiv“ (Gjuričová, Kubička, 2003, s. 41). Terapeuti pozorují, jak se verze klientů utváří, a vnímají, jaké trhliny a omezení mají.

Diskurs

Každý narativ je strukturou s plánem obsahovým, nazývaným příběh, a plánem výrazovým. Jedná se o soubor relativních tvrzení, kdy daná výpověď znázorňuje základní složku formy výrazu. V narativu příběh prezentuje obsah toho, co má narativ čtenáři předat, a diskurs je podoba předávání. Posloupnost příběhů není navázaná na jejich přičetnosti. Diskurs není zachycený v časových schématech, a není tedy důležité, jakým způsobem se o dění informuje – jestli chronologicky, nebo retrospektivně. Uspořádání daných událostí nemá na konečný výsledek žádný vliv. Chatman (2008, s. 152) navrhl rozlišení dvou forem narativních výpovědí – procesuální a statické – podle toho, zda hloubkový narativní (ne však povrchový či jazykový) přísudek je ve stavu existence (je), nebo jednání (dělá).

1.2 Narativní přístup v literatuře

Terapie pohádkou je způsob, jakým nastíníme notoricky známé příběhy vyprávěné v dětství, s kterými se můžeme ztotožnit. Každý z nás má co dočinění s kolektivními vyprávěními v pohádkových knihách. Carl Gustav Jung, zakladatel analytické psychologie, do těchto příběhů začal nahlížet a viděl v nich projev tzv. kolektivního nevědomí, které má dosah do osobní zkušenosti jednotlivce. V tomto konkrétním stavu se setkávají společné lidské pravzorce prožívání a chování. Howard (1991) je přesvědčen, že většina dětí se učí beletrickými díly jako je Pinocchio, Sněhurka či Popelka, otázkami mezi dobrem a zlem, životem či smrtí, láskou a nenávistí. Zjištění o fikci a nereálnosti těchto příběhů jen ukotvuje ideální zdroj učení (Oldford, 2022). Využití pohádky při terapii se podle slov Lukáše Langeru může stát mostem k bolestivému místu uvnitř, jež nebylo zatím osloveno. Pracovat se takto dá i s chybou, kterou jsme už mnohokrát zopakovali, a nevíme si rady, jak ji zvládnout neopakovat. „Terapeuticky se dá přenést na pohádkový motiv bludného kořene, se kterým je už možno kreativně zacházet“, dodává Lukáš Lenger (Terapie pohádkou, 2020).

V oblasti literatury je rozsah velice obsáhlý, zahrnuje nejen romány a drama, ale také povídky, platónské dialogy, epické básně, eposy atd. Ne všechny lyrické poezie mají narativní strukturu (Miller, 2008, s. 30).

1.3 Narativní přístup v poradenství

Vyprávění je termín využívaný v blízké souvislosti s procesem, jehož hlavní podstata je popsat něco, co se událo, nebo děje v přítomnosti. Vyprávění může obsahovat více příběhů, součástí tedy mohou být odlišné příběhy, nebo jeden hlavní motiv, kolem kterého se odvíjejí ostatní kratší díly. Základem je práce s jazykem. Dále se zaměřuje na klíčové vztahy, do kterých klient vstupuje, a kontext situace, ve které se nachází. Využití příběhu umožňuje poradci dát odlišný význam zkušenostem klienta. Daný přístup vychází z hypotézy, že každý člověk má svůj vlastní příběh a subjektivní pohled na věci, které se staly. Podle Whitea, Epstona (1990, s. 11) jsou dva druhy kognitivní činnosti – dva odlišné způsoby myšlení, z nichž každý umožňuje rozdílnou formu organizace zkušeností a konstruování reality. První styl se ověřuje případným odvoláním se k postupům vytvářejícím formální a empirickou pravdu. Ten druhý nevytváří pravdu, ale pravděpodobnost.

Dobry příběh a řádně formulovaný argument jsou rozdílné přírodní druhy. Každý z nich může sloužit jako prostředek k přesvědčení druhých. To, o čem přesvědčují, je ale podstatně rozdílné – argumenty přesvědčují o jedné ze svých pravd, příběhy zase o své realističnosti.

Podle Brunera (2004, s. 3–14) lze doporučit mnoho možností, jak vytvořit a vyprávět dobrý příběh, z nichž jsou některé důležité i pro pochopení základních motivů psychoterapeutického procesu:

1. Příběh se neobejde bez zápletky.
2. Překážky jsou k tomu, aby lidé měli o čem přemýšlet, a mohli tak některé věci přehodnotit.
3. Nech postavy přirozeně vyvíjet.
4. Avšak neměň jejich identitu.
5. Vytvoř postavám přátele a vztahy.
6. Vyprávěj pouze události, které s příběhem úzce souvisí.
7. Souvislosti musí být zjevné.
8. Postavy musí být součástí širšího okolí.
9. Nech postavám možnost k projevení.
10. Dovol postavám vyjadřovat své názory a postoje.
11. Mysli na to, že všechny postavy musí dávat smysl.

Terapeut je bezprostřední posluchač jakéhokoliv příběhu od klienta, který věří, že jeho příběh bude brán vážně. Otázkou je, co se považuje za příběh. Pro uvědomění si významu příběhu v terapii je důležité připustit si ojedinelost a hodnotu vyprávění jako cestu vědění (McLeod, 1997, s. 28). V naší kultuře jsou příběhy považovány mnohdy za fikce. V jiných kulturách jsou možná příběhy fascinující, ale stále je zde otázka, jestli to je pravda, nebo „pouze příběh“. Rozeznat pravdu od fikce jen na základě informací zprostředkovaných příběhem je složité (McLeod, 1997, s. 29).

2 Adolescence

Slovo je odvozené z latinské podoby *adolescens*, což si můžeme vysvětlit jako dospívání a mohutnění. Vnímání dospívání se v průběhu let mění. Často je tento pojem definován odlišně. Jedno z nejkompexnějších pojetí definuje Marie Vágnerová (2005, s. 321), která dospívání vymezuje jako období mezi 10. a 20. rokem – jedná se tedy o přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Během tohoto procesu dochází ke komplexní změně osobnosti dospívajícího, a to ve všech směrech – psychické, fyzické a sociální. Tělesné změny se projevují získáním tělesné zralosti, která slouží k následné reprodukci. „Rozdíly mezi chlapci a dívkami v tempu a v průběhu somatického a fyziologického vyspívání se postupně vyrovnávají, i když dívky dospívají o 2–3 roky dříve než chlapci (zhruba v 18 letech)“ (Taxová, 1987, s. 71). Nejvýraznější změnou, týkající se psychických změn, je především získávání silnější identity. Dochází ke změnám v sebepojetí a budování sebeúcty.

Adolescence může být brána jako přestupní stanice mezi dětstvím a dospělostí. Bouří se hormony, osobnost dítěte se formuje a probíhají fyziologické změny těla. Pro některé je tento přechod velmi náročný. Věkové rozmezí je na hranici přechodu škol ze základních na střední.

S dospíváním vstoupí do života mnoho změn. Objevují se první sympatie, lásky, a to přináší i zklamání a smutek. Někteří se v této době bouření hormonů a změn nálad těžko orientují, častokrát si neumí sami pomoci a těžko se jim o věcech hovoří. Využití příběhu je v této fázi zcela jistě velmi efektivní. Umožňuje nahlédnout, co se v daném člověku odehrává a jak věci vidí či cítí. V souvislosti s tvorbou identity vymezuje Marcia (1966, s. 553) na základě vlastního empirického zkoumání čtyři kategorie projevované identity:

1. **Dosažená identita**, kdy jedinec zažil a prošel krizí identity, z které měl možnost dospět k vyhodnocení názorů, aktivně si kladl otázky a došel k určitému názoru z vlastního rozhodnutí. *No, možná bych mohl, ale pochybuji, že uvidím něco lepšího, co by bylo pro mě.*
2. **Přejatá identita**, převažující u lidí, kteří neprošli výrazně ovlivňující krizí vlastní identity, neboť přejímali postoje a hodnoty od jiných, a tudíž se nedopracovali k identitě vlastní aktivitou. *Ne moc ochotně, ale je to to, co jsem vždycky chtěl dělat, lidi z toho mají radost a já taky.*
3. **Moratorium**, neboli také prodloužení identity, se objevuje v krizi identity, kdy mladí aktivně shromažďují a zaujímají různorodé přesvědčení, které vzápětí zase váhavě

opouštějí. Problémy řeší často rozdílně, jako by si nevzpomínali na minulé zkušenosti. *Myslím, že kdybych to věděl jistě, mohl bych na to lépe odpovědět.*

4. **Difuze identity**, spočívá v nezájmu aktivního zaujímání názorů. Tito jedinci působí zmateně a nevyrovnaně. Způsobuje to jejich přílišná infantilnost, která zabraňuje tomu, aby se projevovali jako vyvážené osobnosti. *Jistě, kdyby přišlo něco lepšího, změnil bych se jen tak.*

Shrnutím může být fakt, že celé období dospívání je střetem vnějšího nutkání stát se nezávislým a pokračování závislosti na rodičích.

2.1 Dělení adolescence

V základním smyslu lze období dospívání charakterizovat jako životní úsek ohraničený prvními projevy pohlavního zrání a dovršení plné pohlavní zralosti.

Časná adolescence je datována od deseti do třinácti let s dominujícími pubertálními změnami (Macek, 1999, s. 45). Projevují se první změny na fyzické či biologické úrovni. Dospívající začínají pohlavně dozrávat, a jevit tak zájem o opačné pohlaví. Za další změnu probíhající ve stejném období, avšak v nepřímém vztahu k pubertě, je považován vývoj kognitivních procesů. Zapříčinění dalších transformací je způsobené společenskými okolnostmi a nejsou součástí přirozeného biologického dozrávání. Změny spojené s dospíváním vedou ke ztrátě dřívějších jistot a posilují nezbytnost orientovat se v nové situaci, která představuje určitou zátěž, kterou lze považovat za výzvu k osobnímu rozvoji. S potřebou nové jistoty souvisí i požadavek citové akceptace, o které lze mluvit jako o potřebě přijatelné pozice ve světě (Vágnerová, 2005, s. 323–324).

Střední adolescence je období úvah a vlastních hodnocení. Věkové spektrum je na rozhraní čtrnácti až šestnácti let. Dospívající se snaží odlišit od ostatních, hledat si svou vlastní cestu a formovat osobnost. Toto období je tedy o děláni změn úmyslných, které slouží k hledání vlastní identity (Macek, 1999, s. 45).

Pozdní adolescence nejvíce směřuje k dospělosti. Věkové spektrum je od sedmnácti do dvaceti let, což už se označuje také jako mladá dospělost. V tomto období, po ukončení školy, přichází otázka dalšího vzdělávání, případně pracovní příležitosti. Jedinec bojuje o místo ve společnosti, potřebuje někam patřit, něco s druhými sdílet. Významným sociálním mezníkem je zakončení profesní přípravy, navazujícím nástupem do zaměstnání, respektive volbou dalšího studia. Neodmyslitelně se s tímto milníkem pojí dosažení či oddálení ekonomické samostatnosti, která

závisí především na pracovní nebo studijní volbě. V osmnácti letech dosahuje adolescent plnoletosti, která představuje především právní charakteristiku, ale i sociální mezník dospělosti (Vágnerová, 2005, s. 324). Důležité je časování svých dospělých rolí a možností, jestli se rozhodují pro vysokoškolské studium, založení rodiny nebo osamostatnění od rodičů (Macek, 1999, s. 46). Druhou fází je orientace na hledání a vývoj vlastní identity, která by byla osobně přijatelná a alespoň částečně se shodovala s představami adolescenta. Smyslem pozdní adolescence je udělit jedinci čas a prostor, aby porozuměl sám sobě, zvolil si budoucí cestu, přišel k uvědomění, čeho chce v životě dosáhnout, a osamostatnil se ve všech oblastech, v nichž to nynější společnost požaduje (Vágnerová, 2005, s. 325).

2.2 Vývojové změny v adolescenci

Biologické změny

Emocionalita v průběhu dospívání rozšiřuje emocionální reakce na jednotlivé podněty. Citové prožitky se diferencují, přibývá hlubších citů. Narůstání množství různých druhů emocí a citů vede též k seskupování do větších celků, které se ustalují v rámci vyvíjející se osobnosti. Mezi zásadní vývojové úlohy považují Langmeier et al., Havighurst (1998, s. 149) zejména zmírnění vázanosti na rodiče a navazování podstatných vztahů k vrstevníkům obojího pohlaví. Je nezbytné, aby si každé dítě našlo svůj specifický způsob, jak by postupně dosáhlo samostatnosti, aniž by to mělo negativní vliv na vztah ke svým rodičům. Způsoby, jak vyřešit základní psychosociální konflikt daného období, se přechodně mění a prolínají a pomáhají jim najít vlastní zdařilou cestu. Za běžných okolností si však dospívající, i přes tužbu vlastní emancipace, udržuje přívětivé vztahy s rodiči navzdory částečnému opovrhování a odmítání. Jedná se spíše o vnější ukazatele, které jsou v tomto období změněné, avšak základní hodnoty a morální postoje si uchovávají z vlastní rodiny. Emancipace od rodičů je vhodná pro přípravu na nové a trvalé emoční vztahy v dospělosti.

V první řadě se u dětí v pubertě vytváří sklon k družení tzv. izosexuální (stejnopohlavní) skupiny. Dříve tomu nebylo jinak, avšak nyní jsou více stabilní a lépe organizované se zastoupením možných skupinových rolí. Mládenci zavrhnou děvčata, neboť nesdílejí stejné chlapecké zájmy, a pro děvčata jsou zase chlapci hrubí. Okruhy lidí sjednocují společné zájmy, ale i silně pocitový chtíč sdružovat se a vzájemně na sebe působit. V další etapě se tyto pohlavně odlišné okruhy začínají spojovat do většího seskupení. Zahajuje se tím heterosexuální kontakt, jež je považován za velmi diskutovaný, dokonce i odvážný čin. Přechodná fáze bývá plná bázlivosti. S opačným pohlavím si udržují odstup a vzájemně se provokují, jedná se o období

plné příběhů a zážitků. Na přelomu pubescence (v období 11 až 13 let) a adolescence se začínají objevovat počáteční skutečné vztahy chlapců a děvčat.

Tyto dvojice jsou základním kamenem pro vznik tentokrát menších heterosexuálních skupin tvořených páry. Ve dvojicích si každý hledá vlastní hodnotu či přednosti, vznikají první lásky plné důležitých zkušeností. Poslední fází je vztahové ukotvení a v dobrém případě i vyústění v emočně hlubokou sounáležitost.

Podle Hamachecka, Macka (1999, s. 73) realizuje vrstevnická skupina během dospívání značnou řadu užitečných funkcí. Je tím získána nezastupitelná role při tvoření vlastní autonomie, taktéž stabilizuje jedince v procesu fyzických, sociálních a psychických přeměn. Příznivý je také fakt, že vrstevníci prožívají velmi analogické transformace.

Kognitivní změny

Kognitivní vývoj vychází ze vzájemného působení mezi zráním a učením. Když už je dotýčný z neurofyziologického hlediska dostatečně zralý a vzděláváním posbíral nezbytné zkušenosti, mohou se nadále rozvíjet jeho poznávací možnosti (Vágnerová, 2005, s. 332).

Velká řada faktorově analytických studií nastínila, že intelektové vlohy se s přibývajícím věkem diferencují ve větší množství nezávislých faktorů. Výkon dospívajícího by tedy více záležel na speciálních schopnostech (matematické, názorového myšlení apod.), než jen na obecně orientované inteligenci jako v časném dětství. Mění se i charakteristiky paměti, ať už krátkodobé nebo dlouhodobé. S přibývajícím věkem a získanými zkušenostmi se bezprostředně zvyšuje i množství informací uložených v dlouhodobé paměti (Macek, 1999, s. 57).

Sociální vývoj

Podle Corneau je dospívání významným životním procesem, taktéž označovaného jako období druhého sociálního narození, spojeným se samostatným vstupem do společenské sféry (Vágnerová, 2005, s. 346). Změny sociálního postavení jsou signalizovány v období rané adolescence, jedná se o dvě důležité sociální sféry. Především se jedná o ukončení školní docházky a s tím spojené volby další profesní orientace. Možnost kariérního výběru sice závisí na dosavadním školním prospěchu, ale mohou jej ovlivňovat i individuální preference. Období také přináší experimentaci s mezilidskými vztahy. Pubescent opovrhne formální nadřazeností osobnosti, a pohrdá tak rodiči či učiteli a jejich nadřazené postavení jim přizná jen tehdy, když je přesvědčen o tom, že si daného postavení jsou hodni. Macek (1999, s. 59) tvrdí, že „v průběhu

adolescence se také rozšiřuje akční rádius emocionální odezvy na jednotlivé podněty. Citové zážitky se diferencují, přibývá vyšších citů“.

3 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství (dále jen „KP“) se podle Průchy (2009, s. 222) definuje jako „systém poradenských služeb, jejichž cílem je pomáhat jednotlivcům jakéhokoliv věku při rozhodování v otázkách vzdělávání, profesní přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry v kterékoliv fázi života“.

KP může mít individuální či skupinovou formu. Jedná se o činnosti zaměřené na volbu profesní a vzdělávací dráhy. Jde tedy o poznání a rozvoj svých schopností, zájmů a dovedností (OECD 2004, s. 10). Umožňuje lidem využívat jejich znalosti a dovednosti při řízení jejich individuální dráhy ve vzdělávání a odborné přípravě. „Volba kariéry je celoživotní proces. Nad otázkou budoucnosti se zamýšlíme už v dětství“ (Košťálová, Cudlínová, 2015, s. 13). Zpravidla však není představa o tom, co které povolání obnáší, reálná. O KP se mluví především s ohledem na výběr školy, která zajistí uplatnitelnost na trhu práce. Přejít ze vzdělávání na trh práce nám usnadní dobře sepsaný životopis či dostatečná příprava na pohovor. Zapomíná se na to, že by toto poradenství mělo být dostupné pro všechny v každých životních situacích, a to i pro lidi již zaměstnané. Profesní otázky také mohou řešit lidé, kteří mají na trhu práce ztíženou situaci – absolventi, zdravotně postižení, rodiče po rodičovské dovolené či dlouhodobě nezaměstnaní. Aktivitami kariérových poradců nejčastěji bývají informační činnosti (informace o možnostech navazujícího studia, o podmínkách k přijímacím zkouškách, o pracovních místech v regionu), pomoc při vyplňování potřebných formulářů, organizování přednášek, účast na dnech otevřených dveří apod. Dále také poskytují konzultační činnosti pro žáky a jejich rodiče (Kucharská, Mrázková, Wolfová et al., 2013, s. 154).

Jaký můžeme uvést rozdíl mezi poradenskou praxí a terapií? Poradenství je pojené s účastí, využívá kulturní hypotézu, zaměřuje se na normální chování a má co dočinění s učením. Narozdíl od poradenské terapie, která se zaměřuje především na odbornost a ve své práci používá vědeckou hypotézu. Neodmyslitelně se také pojí s léčením a jako hlavní zdroj využívá medicínu a psychologii.

3.1 Kariévní zralost

Kariévní zralost je souhrnným pojmem přístupu k volbě povolání. Zahrnuje poznání úrovně jedinců při plněných vývojových aktivit, které se vztahují k volbě povolání.

Poukazuje také na připravenost jedince uskutečňovat věku přiměřené rozhodnutí včetně uvědomění, co je nezbytné pro kariévní rozhodnutí učinit (Vendel, 2008, s. 20).

Na vývojové rozdíly poukázali autoři W. Patton a P. A. Creed (Vendel, 2008, s. 20). Dle jejich výzkumu, uskutečněného na pár australských žácích, mají dospívající mezi 15. a 17. rokem zodpovědnější postoje k volbě povolání, než tomu tak je u 12–14letých dětí, což poukazuje na skutečnost, že starší dotazovaní jsou profesně zralejší než mladší jedinci.

3.2 Školní poradenská pracoviště

Již v šedesátých letech 20. století začal na středních školách (dále jen „SŠ“) vykonávat funkci výchovný poradce pro oblast profesionální orientace dnes známé jako KP. Rozsah poradenských činností se zvětšoval v návaznosti na rozvoj pedagogicko-psychologické poradny (dále jen „PPP“) v okresní a krajské působnosti. Od devadesátých let téhož století se posilovaly poradenské služby prostřednictvím práce školních psychologů. Po integraci žáků se speciálními potřebami začali plnit poradenskou funkci speciální pedagogové (Kucharská, Mrázková, Wolfová, et al., 2013, s. 23).

3.2.1 Systém kariérového poradenství

V České republice je poskytování poradenských služeb umístěné ve školském zákoně 561/2004 Sb. a dále ve vyhlášce č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb a ve školách a školských poradenských zařízeních. Kariérové poradenství v České republice spadá pod záštitu Ministerstva školství a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) a Ministerstva průmyslu a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) (EUROGUIDANCE, 2016). Na úrovni MŠMT jsou poskytovateli školní a školská zařízení. Do školních poradenských zařízení spadají PPP a speciálně pedagogická centra. Poradenství v těchto zařízeních je poskytováno především žákům a jejich rodičům k zodpovězení otázek týkajících se volby dalšího vzdělávání, orientace na trhu práce a profesní orientace (72/2005 sb., 2010). Školní střediska zajišťují speciální pedagogové, výchovní poradci či školní psychologové. Pojednání o výchovném poradenství začíná tvrzením, že stejně jako jsou učitelé vzdělavateli sociálních dovedností, je každý učitel i výchovným poradcem. Do funkce vyučujících patří pomoc dětem řešit jejich problémy a činit rozhodnutí o tom, jak mohou vést svůj život. Jeden z nejlepších způsobů, jak efektivně šířit poradenské dovednosti, je to, aby někomu se speciálním výcvikem připadla odpovědnost za předávání poznatků dalším. Jednotliví učitelé se mohou učit poradenským dovednostem v praktických spojitostech, a přitom mají dostupné odborné konzultace (Fontana, 1997, s. 317–318).

Dalším poskytovatelem KP je MPSV, jehož poradenské služby se konají v Informačních a poradenských střediscích na Úřadech práce ČR. Poskytováním KP se snaží dosáhnout stability mezi nabídkou a poptávkou a také motivovat i aktivizovat účastníky k zájmu o uplatnění na trhu práce pomocí nácviku dovedností vyhledávání profesí (Úřad práce ČR, 2020). Školní vzdělávací programy obsahují okruh „Člověk a svět práce“, který rozvíjí dovednosti v oblasti řízení vlastní kariéry. Školy spolupracují v oblasti poradenství i s PPP, a to zejména při diagnostických testech (EUROQUDIANCE, 2016).

3.2.2 Teorie volby zaměstnání

S touto teorií přišla americká psycholožka Anne Roeová, která jako 9. na Harvardské univerzitě získala titul profesorky. Teorie A. Roeové je považována za předchůdce modelu J. L. Hollanda. Ústředním tématem její práce je vztah mezi kontextovými a osobnostními proměnami. Poukazuje také na podněty, které mohou mít vliv na volbu povolání. Jedná se zejména o rodinné zázemí, gender, zájmy a temperament. Její teorie se taktéž zabývá kontextuálními proměnnými a jejich změnami v čase (Patton, McMahon, 2006, s. 113).

Celková klasifikační systém se skládá z osmi skupin a šesti navazujících úrovní (Vendel, 2008, s. 32–37).

Skupiny:

- 1) služby,
- 2) obchodní vztahy,
- 3) organizování,
- 4) technologie,
- 5) práce venku,
- 6) věda,
- 7) všeobecná kultura,
- 8) umění a zábava.

Navazující úrovně:

1) Profesionální a řídicí I

V této kategorii se nachází lidé, kteří mají různorodou zodpovědnost. Činí politická rozhodnutí v oblastech zdravotnictví, školství či ve státní sféře, taktéž se nachází ve vědě. Mnozí z nich dosáhli doktorandského titulu.

2) Profesionální a řídicí II

Úroveň se velmi podobá té předchozí, avšak mají lidé menší zodpovědnost. Zaměstnanci dosáhli často titulů bakalář nebo magistr.

3) Poloprofesionální

Práce zde obsahuje jen průměrnou míru zodpovědnosti. Požadavkem je dosažené středoškolské vzdělání s maturitou.

4) Kvalifikovaná

Požadavkem je učňovské vzdělání.

5) Polokvalifikovaná

V této oblasti je nutná určitá míra výcviku – např. při získání řídičského průkazu v autoškolách to platí pro řidiče.

6) Nekvalifikovaná

Specifické vzdělání se nevyžaduje, v menší míře může být vyžadován zácvik k plnění základních pokynů.

3.2.3 Použití kvalifikačního systému v terapii

Klasifikační systém A. Roeová vyobrazuje jako rámeček pro orientaci ve vysokém počtu zaměstnání. S použitím daného kvalifikačního systému s počtem osmi skupin a šesti úrovní může poradce při rozhovoru klienta informovat o různorodých možnostech jeho budoucího pracovního života. Uspořádání systému je navazující na kategorie, které jsou blíže k sobě. Zvažuje-li klient práci účetního (skupina 3 – organizování a úroveň 3 – poloprofesionální), může poradce uvažovat i o možnostech na úrovni 2 (obchodní vztahy) a 4 (technologie). Podle klasifikačního systému je možnost porovnat klienta s informacemi o zaměstnáních. Poradce musí brát v úvahu různé stupně vzdělání a individuálních dovedností potřebných pro práci na odlišných úrovních (Vendel, 2008, s. 37–39).

3.3 Profesní orientace

Profesní orientace je dle Průchy, Walterové a Mareše (2009, s. 222) vyjádřena jako „utváření a rozvíjení reálného profesního cíle a perspektivity mladého člověka a vlastností a schopností významných pro proces volby povolání, jeho vykonávání a ev. rekvalifikace“. S profesní orientací se pojí také termín volba povolání, jehož přesný výklad přináší Pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 274), který ji definuje jako „proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání a celou profesní dráhu člověka.“

Volba povolání je dlouhodobý proces, během něhož jedinec přechází z nižšího sekundárního vzdělávání ke vzdělávání sekundárně vyššímu. Výběrem budoucího povolání se jedinec zabývá po 15. roku života, nejčastěji je uskutečňován na konci základní, střední a vysoké školy. Poradenství při volbě povolání má své široké pole působnosti především v rámci výchovného poradenství na ZŠ a SŠ, kde žákům výchovní poradci poskytují cenné informace o možnostech navazujících studií, o požadavcích k přijetí ke studiu a o možnostech vlastního uplatnění po ukončení studia (Vendel 2008, s. 15).

V období dospělosti prochází člověk třemi hlavními sociálními rolami, jimiž jsou:

- role profesní,
- role partnera,
- role rodiče.

Profese je určující pro lidskou sociální pozici, společenskou prestiž a hodnotu jeho života. Volba povolání je jakýsi výběr životní dráhy člověka. Avšak odborníci se shodují, že mladiství nejsou ve věku, aby se mohli zodpovědně rozhodnout o svém budoucím povolání, jelikož nejsou mnohdy ani zájmově orientovaní a často není dokončen vývoj jejich charakterových vlastností. V tomto věku je také nízká úroveň sebehodnocení a ocenění vlastních schopností. I přesto je však na druhém stupni základní školy (dále jen „ZŠ“) tento krok nevyhnutelný a jedinec se s tím musí vypořádat. Nevhodně zvolený směr může mít negativní účinky a vést k předčasnému ukončení studia či mohou nastat problémy s uplatněním jedince z profesního hlediska. Aby se takovým krokům alespoň částečně dalo předcházet, vydalo MŠMT v roce 2001 metodický pokyn „Výchova k volbě povolání“. Cílem je předejít zvyšování počtu nezaměstnaných absolventů základních a středních škol. Velká část mladistvých totiž zahajuje vlastní profesní dráhu s nejasnými a nereálnými představami. Jednou z příčin selhání na trhu

práce je podle portálu MŠMT (Koncepce státní politiky, 2007) problém se získáním praxe u absolventů, a tím i využití již osvojených praktických dovedností. Za další slabou stránku se považuje skutečnost, že při prvním neúspěchu o získání práce se mladiství zařazují mezi tzv. rizikovou mládež – vysoce ohroženou sociálně patologickými jevy, jako třeba návyk žít na sociálních dávkách. Mnozí mají zkreslené představy, odmítají nastoupit na pozice neodpovídající jejich kvalifikaci a mají vyšší požadavky než jejich potenciální zaměstnavatelé. Dalším důležitým ukazatelem je nedostatečná motivace z výchovného funkce školského systému – nevyhovující příprava studentů k orientaci na trhu práce.

Praktická část

4 Tvorba materiálů

Pro přípravu a sběr informací je nutné na základě teoretické části vhodně sestavit materiály, jež budou využity při práci s adolescenty. Na základě toho jsem vybrala vhodné příběhy, které se neodmyslitelně pojí s volbou profesní cesty. Při využití těchto materiálů jsem použila metodu E-U-R, při které jsem popsala jednotlivé kroky plnění zadaných úkolů, následnou práci a zhodnocení. Sběr informací prostřednictvím vrstevníků je důležitou součástí pro jejich rozvoj, vytváření svých názorů a vyjadřování vlastních postojů. Sdílenou aktivitou mezi žáky vzniká sběr další inspirace. Díky této metodě vnímají více aspektů z daných příběhů. Nejen, že si příběh pamatují, reagují na ně a vytváří vlastní postoje, ale také přejímají názory a zkušenosti od dalších svých vrstevníků.

Práce se sestavenými příběhy v praktické části bude probíhat osobně formou vyučovací hodiny se vzájemnou spoluprací žáků a poradců s řízenou diskuzí. Hlavními lektory budou výchovní poradci, kteří na škole zastupují funkci KP.

Výchovní poradci jsou pedagogičtí pracovníci, kteří absolvovali specializační studium, a působí v systému výchovného poradenství na školách. Tvoří spojovací článek mezi školou a školskými poradenskými zařízeními (Inkluze v praxi, 2018).

Materiály jsou sestavené na principu práce s příběhem, popř. s literárním dílem, formou interaktivní tabule, kde se bude promítat příběh a webové stránky sloužící k inspiraci pro výběr profese. Dalšími materiály jsou převážně textové pomůcky přichystané v psané formě, které mohou sloužit v digitálním nebo textovém vyobrazení.

4.1 Metoda E-U-R

Třífázový model učení respektuje mechanismy přirozeného učení – objevování. Tyto fáze by měla zahrnovat výuku s následnou aktivizací žáků. Učení je potřeba stavět na znalostech, které již žáci mají, a při učení využívat motivaci a předchozí zkušenosti. Žáci nabývají příležitosti k trénování dovedností, jež jsou nezbytné pro život v demokratické společnosti. Mimo to si díky metodám, kterými se realizují konkrétní fáze, osvojují množství faktických informací v souvislostech (Košťálová, 2002, s. 15).

Výuka postavená na těchto metodách podporuje přirozené mozkové pochody, které probíhají v hlavě učícího se jedince – přináší mu spoustu intelektuálních a emocionálních podnětů,

a to cestou, která vzbuzuje zájem o učení. Bez vzbuzení zájmu o aktivitu nelze docílit efektivního učení.

První fáze je nazývána evokace, při které se na začátku vede žák k vybavení, jestli něco o tématu ví. „Své vlastní podvědomé znalosti systematicky zpracovává a připravuje si tak základ pro pozdější ukládání informací nových“ (Model E-U-R, 2019). Tento proces zabere 10–15 minut a slouží především k motivaci a jako pomůcka při komunikaci a aktivizaci.

Uvědomění si významu je druhou fází. Jedná se o fázi učení a fixaci učebního tématu. Žák shromažďuje nové informace, kdy je důležité zvolení efektivních učebních metod, aby se povedlo vzbudit a udržet zájem v žákově aktivitě. Důležité je pozorovat, zda žáci novému tématu rozumí, jestli vnímají v kontextu dřívější znalosti a propojují známé s tím neznámým. V průběhu se žáci setkávají s novými informacemi – např. prostřednictvím zhlédnutí filmu, videa, poslechem přednášky nebo praktického vyzkoušení. Tomuto okruhu se věnuje zhruba 20 minut a následně se propojí s diskuzní částí.

Poslední fází je reflexe, která se pohybuje v rozmezí 10–15 minut. Úkolem je vrátit se k předešlému tématu a diskutovat o názorech, kdy jsou žáci vedeni k vyjadřování vlastních myšlenek, o nových poznatcích hovořit s ostatními a sdílet je, případně je po diskuzi upravovat. Žáci mají možnost k upevnění nových vědomostí a přetváření původních znalostních schémat. Výsledkem takto probíhajícího procesu je učení s trvalým efektem.

4.2 Možnosti využití narativního přístupu

Příběhy mají osvobozující moc nad lidskými životy. Negativní příběhy nám ukázaly, jak jedno slovo může někoho zaklít, změnit v ohavného netvora, navždy nechat zmizet nebo dokonce postavu navždy odsoudit k smrti, a jak se opět slovem dokázaly postavy změnit k dobrému, najít v sobě skryté kvality, které byly pro okolí schované za tou ohavnou tvář. Postava sama byla uvězněna pod mocí špatného zakletí, nemohla světu ukázat svou skutečnou a laskavou tvář. Až slovo osoby, ve které probudila lásku, dokázalo kletbu zničit. Slovo má velkou moc, jedno slovo může ublížit a jiné zachránit a pomoci. Tyto formy literární metafory byly uznávané až koncem 20. století. Odborný svět a terapeuti začali hledat inspiraci v narativním poznávacím módu (Gjuričová, Kubička, 2003, s. 37).

Narativní přístup lze využít při individuálním i skupinovém poradenství. S klienty mohou poradci pracovat s vlastními příběhy nebo se inspirovat prostřednictvím příběhů někoho

dalšího. Rozhovorem a pokládáním otázek o daném tématu diskutují, a poradce má tak možnost zjistit osobní postoje k řešení různých situací.

4.2.1 Moje vzory

- Předpokládaný čas práce: 40 minut
- Cíl aktivity: Získání představ o vlastních pracovních prioritách
- Cílová skupina: Žáci druhého stupně ZŠ

EVOKACE:

Čím jsou vaši rodiče pro vás inspirací? Jaké mají práce a jsou v nich spokojeni? Můžete se od nich z profesního hlediska inspirovat? Jaký je pro Vás nejhlavnější přínos vaší budoucí práce?

Žáci se po položení otázek zamyslí nad životem jejich blízkých a zkusí přijít na priority, které jsou pro ně z profesního hlediska důležité. Není vždy důležité mít spoustu financí na úkor volného času. Pokud se setkají s lidmi, kteří ve své práci nejsou spokojeni a jsou vystresovaní, mohou nahlédnout na opačnou stranu mince a cenit pozice, kdy lidé z práce odchází s úsměvem na rtech.

UVĚDOMĚNÍ:

Pedagog nebo kariérový poradce přečte všem zúčastněným příběh (viz text příběhu v příloze č. 2), se kterým budou následně pracovat. Po přečtení textu rozdá poradce či pedagog pracovní list (viz obrázek v příloze č. 1) s přiloženým prázdným poznámkovým archem. Žáci začnou nejdříve své nápady uvádět na prázdný papír, přičemž budou mít prostor pro sběr vlastních informací a nápadů.

Po vymezeném časovém úseku budou žáci pracovat s pracovním listem, kam umístí jednotlivé lidi a jejich práce, které je za tu dobu intuitivně napadly.

REFLEXE:

Žáci do záznamového archu napíší, co mohou udělat oni ve svém životě, aby mohli své vzory následovat. Po vyhotovení zadané práce žáci představí své individuální hory svým spolužákům a pohovoří o tom, proč si těchto lidí cení a jak dosáhli svého postavení. Poradce nebo pedagog následně bude žákům pokládat předem sestavené otázky, které slouží k upevnění vlastního přesvědčení a názoru.

Otázky:

- a) *Sestavili jste si postavení lidí, kteří jsou vašimi vzory, na vlastní horu. Jakou mají práci a proč si právě oni zaslouží váš obdiv?*
- b) *Co vás vedlo k umístění daných osob na konkrétní místa?*

Popisem dané situace, kdo si jakou pozici vydobyl, si skládají profesní i lidské priority. Podnětem by mohlo být také uvědomění, že na vrcholu nemusí být nejinspirativnější osoba, nýbrž člověk, který má za sebou největší kus cesty. Někdo naopak může být teprve na začátku, avšak to nemusí znamenat nic negativního. Příkladem může být vlastní máma, do této doby zastupující výchovnou roli na rodičovské dovolené. Ačkoliv je zajisté inspirativní, mohou si žáci uvědomovat, že svou profesní kariéru musela „obětovat“ pro výchovu dětí, a proto se může vyskytovat teprve na úpatí hory, nikoliv na jejím vrcholu. Tuto skutečnost pedagog či kariérový poradce uvede a žákům vysvětlí, že žádné místo na hoře nemusí být považováno za negativní. V každé práci se totiž setkávají s jinými podmínkami a každému vyhovuje něco jiného.

4.2.2 Moudrý klobouk, náhoda či vrozené vlohy?

- Předpokládaný čas: 50 minut
- Cíl: Seznámit se se svými vlastnostmi důležitými pro budoucí práci
- Cílová skupina: Žáci druhého stupně ZŠ

EVOKACE:

Pedagog na interaktivní tabuli promítne ukázkou z knihy od J. K. Rowlingové z kapitoly Moudrý klobouk (viz text v přílohách č. 3, 4, 5 a 6). Žáci se tak seznámí s hlavními hrdiny uvedeného příběhu a prostředím, ve kterém budou literární postavy činit důležité rozdělení do školních kolejí.

UVĚDOMĚNÍ:

Po individuálním přečtení textů z knižního útržku na interaktivní tabuli jim pedagog či poradce přečte příběh (viz text příběhu v příloze č. 7) v návaznosti na část kapitoly z knihy. Žáci následně budou o textu hovořit a odpovídat na předem připravené otázky.

Otázky:

- a) *V příběhu Moudrý klobouk rozděluje žáky podle jejich vlastností. Které jsou tvoje silné stránky? Ke které koleji máš asi nejbliž? Zkuste na základě přečteného textu odhadnout, kam by vás moudrý klobouk přiřadil.*

REFLEXE:

Žáci po přečtení textu diskutují o svých dovednostech a silných stránkách. Prochází tzv. sebehodnocením. Při tvorbě osobní portfolia je tato položka nezbytnou součástí. Žáci se v diskuzi seznámí s názory ostatních, a mohou tak doplnit či přehodnotit své klíčové vlastnosti.

Otázky, kterými může poradce či pedagog rozvíjet diskuzi, jsou například: *Co jste se o sobě dozvěděli? Které vlastnosti ti mohou pomoci v budoucím povolání? Které vlastnosti či dovednosti vás dovedli do dané koleje?*

4.2.3 Inspirativní lidé z řad sociálních sítí

- Předpokládaný čas: 40 minut
- Cíl: Získání nápadů pro budoucí profesní směr
- Cílová skupina: Žáci druhého stupně ZŠ

EVOKACE:

Žáci si budou mít možnost prolistovat autobiografické dílo „Ovšem“ od autora Karla Kováře, jež přinese do hodiny kariérový poradce či pedagog. Žáci diskutují, jestli o této osobě již slyšeli, popř. v jaké situaci. *V čem je jeho práce zajímavá?*

UVĚDOMĚNÍ:

Poradce či pedagog přečte žákům příběh (viz text z přílohy č. 8).

S poradcem budou žáci diskutovat o přečteném příběhu a přínosech tohoto influencera pro mladé lidi. Téma diskuze bude obsahovat i odpovídání na předem sestavené otázky, které slouží ke zjištění, jaká je pro ně práce Karla Kováře a v čem se od něj mohou inspirovat.

Otázky:

- a) *V čem vnímáte nedostatečnou informovanost? Je něco, co je potřeba více probrat či na tuto problematiku poukazovat?*
- b) *Jaký by mohl být tvůj pracovní záměr?*

REFLEXE:

Žáci po diskuzi získají od lektora záznamový arch, na který si vypíší nápady, které by pro ně byly zajímavé v jejich profesní cestě.

Sdílení představ ve skupině představuje škálu různých podnětů, kdy jedinec může přijít na další zajímavé nápady. Sbírání inspirace může sloužit jako další kritérium pro výběr vhodného povolání. Jak je kreativita důležitá? Pro úspěšné podnikatele je rozhodující správný nápad, který

chtějí uskutečnit. Můžeme se setkat s nedostatečným zastoupením na trhu či najít téma, u kterého není dostatečná informovanost, jako to například udělal influencer Karel Kovář.

4.2.4 Životní vášeň – svět počítačů

- Předpokládaný čas: 40 minut
- Cíl: Jaký příklad si můžeme vzít z úspěšných lidí a v čem nám jsou inspirací?
- Cílová skupina: Žáci druhého stupně ZŠ

EVOKACE:

Kdo to byl Steven Jobs a proč mu věnujeme dnešní hodinu? Pro zahájení hodiny začne kariérový poradce sbírat názory a zkušenosti s tématem, které následně budou společně probírat.

UVĚDOMĚNÍ:

Žáci sedící v kroužku poslouchají příběh o úspěšném podnikateli jménem Steven Jobs. Po vyslechnutí tohoto příběhu nastane diskuze na sestavené otázky. Pro danou práci jim pedagog rozdá prázdný záznamový arch. Žáci si na papíře sestaví myšlenkovou mapu, která znázorní, jaké jsou výhody či nevýhody daného povolání. Zúčastnění si vypíšou jednotlivé sektory, které jsou jim blízké, a vyjádří k nim jejich vlastní pocity.

Otázky:

- Co si myslíte, že je důležité pro úspěch v kariéře? Jaké vlastnosti by měl člověk mít? – Napište si to a následně to sdílejte ve skupince.*
- Myslíte si, že jste si něčím podobní? V čem byste chtěli být úspěšní vy?*

REFLEXE:

Své myšlenkové mapy představí svým spolužákům s vysvětlením jednotlivých „větvi“. Přirozeně se názory mohou postupně upravovat či přejímat od jiných. Žáci tak získávají další pohledy a sbírají nové inspirace.

4.2.5 Seznámení s možnostmi kariéerní volby na základních školách

- Předpokládaný čas: 45 minut
- Cíl: Optimismus a sebehodnocení v profesní sféře
- Cílová skupina: Žáci druhého stupně ZŠ

EVOKACE:

Jaké jsou vaše cíle a co vám může bránit v jejich dosažení? Znáte příběh nějakého člověka, který měl sen a jelikož se ho nevzdal, tak může být jeho cesta k úspěchu pro nás inspirací?

Kariérový poradce pokládá dotazy sloužící k volné diskuzi, která je úvodní fází před seznámením se s hlavním hrdinou následujícího příběhu.

UVĚDOMĚNÍ:

Poradce či pedagog na hodině zaměřené na kariérové poradenství žákům rozdá pracovní listy (viz příloha č. 10 a 11). Příběh (viz text v příloze č. 12), který byl prezentován na interaktivní tabuli a nahlas předčítán poradcem, slouží jako inspirace významného člověka, který poukazuje na důležitosti pocitu radosti z práce.

Pracovní listy pomohou žákům s vlastním sebehodnocením, které je nedílnou součástí přijímacího procesu. V tomto věku se s tímto sebehodnocením mohou setkat poprvé, je tedy pochopitelné, že pochválit se za něco může být pro někoho obtížné. Uvědomění si silných a slabých stránek a sdílení svých úspěchů může přinést pocit větší sebedůvěry. Obětování vlastního pohodlí, zainvestování našetřených peněz do zpočátku nereálné představy jsou věci, které museli úspěšní lidé mnohdy podstoupit. Jaké je to pro ostatní opustit své pohodlí a „zainvestovat“ do svých snů? Názory prolínající se skupinou mohou naznačovat to, jak velké cíle jedinci mají.

Otázky:

- a) *Jaké mám vlastnosti? V čem vynikám?*
- b) *Co bylo pro úspěch postavy v příběhu nejdůležitější?*

REFLEXE:

Část první se skládá z předem sestavených otázek, jež budou prodiskutované v kolektivu. Každý z přítomných bude mít možnost vyjádřit vlastní pocity ze sebe samého a následně i z jiných osob. Ze strohých odpovědí se rázem pomocí poradců začnou vytvářet části příběhů, které pomáhají ostatním lépe pochopit dané přesvědčení.

V druhé části si žáci vyberou pár konkrétních profesí, o kterých slyšeli nebo je dělá někdo z blízkého okolí či je nějakým způsobem zajímají a našli v nich zálibení. Po prezentaci portálu <https://www.infoabsolvent.cz/>, kdy poradce představí pomocí obrázků a propagačních videí možné profese (viz přílohy č. 14 a 15), jež žáky zajímají, budou zúčastnění žáci zjišťovat více informací a potřebných předpokladů pro výkon vybrané práce, která je zaujala. K této práci mohou použít počítače popř. tablety zapůjčené ve škole.

5 Závěr

Narativní přístup při práci s klienty v období adolescence vede k odlišnému pohledu na dospívající, jejich názory a postoje. K tomu je nezbytné seznámit se s charakteristikou daného vývojového období, a tak vhodně zvolit formu úměrně věku. Adolescenti prožívají přechodně období, které je pro ně ve více směrech náročné. Vyprávění příběhů situace odlehčuje, a dospívající tak mohou lépe hovořit o důležitých věcech formou „hry“ či „zábavy“. Tento přístup pro tuto věkovou skupinu může být bližší, a mohou tak poskytnout více důležitých informací, z kterých si kariérový poradce bude moci sestavit vhodný směr, kterým může žáka nasměrovat, a pomoci mu tak s otázkou profesní či studijní volby.

V bakalářské práci jsem uvedla, že příběhy jsou součástí lidské kultury od nepaměti a jsou důležitou součástí vývoje lidské populace. Tato skutečnost se nezměnila a příběhy nás obklopují v každodenním životě. Mnohdy nám slouží jako zábava, jindy se jedná o formu ponaučení či seznámení s důležitými historickými fázemi. V době sociálních sítí své příběhy sdílí spousta uživatelů, kteří mohou inspirovat, vzdělávat či rozšiřovat podvědomí o důležitých tématech.

V teoretické části jsem vysvětlila pojem „narativní přístup“, jeho využití v poradenství a jaký má přínos pro literaturu. Dále jsem se zabírala cílovou skupinou adolescentů, přičemž jsem charakterizovala pojem adolescent, dělení podle daných stádií a důležité vývojové změny pro obsah této bakalářské práce. Třetím důležitým tématem je kariérové poradenství, které jsem blíže představila. V tomto okruhu jsem vymezila dva základní pojmy „kariévní zralost“ a „profesní orientace“, jež jsou při výběru nadcházejícího studia či výběru škol pro dospívající velmi důležité.

V praktické části jsem na základě příběhů vytvořila pro poradce materiály, které mohou posloužit jako podklad pro poradenské služby na středních a základních školách. Příběhy jsou inspirované zájmy dané věkové skupiny. Práce s tímto přístupem má pro poradenství s adolescenty jistě pozitivní a obohacující vliv a přináší nový pohled na poskytované služby.

Seznam použitých zdrojů

BRUNER, Jerome, 2004. The Narrative Creation of Self. In: ANGUS, Lynne E., MCLEOD, John.: *The Handbook of Narrative and Psychotherapy*. London: Sage Publications.

CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE, 2010. *Puberťáci a adolescenti: průvodce výchovou dospívajících*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-662-9.

CASANOVA, Petr, 2018. *FirstClass*. First Class Publishing. ISSN 1805-076X.

FREEDMAN, Jill a Gene COMBS, 2009. *Narativní psychoterapie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-549-3.

GJURIČOVÁ, Šárka a Jiří KUBIČKA, 2003. *Rodinná terapie systematické a narativní přístupy*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0415-3.

HÁBL, Jan, 2013. *Učit (se) příběhem: Komenského Labyrint a didaktické možnosti narativní alegorie*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-901-4.

HOPPE, Siegrid, Hartmut HOPPE a Jens KRABEL, 2001. *Sociálně psychologické hry pro dospívající*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-434-6

CHATMAN, Seymour, 2008. *Příběh a diskurs. Narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-260-2

KOŠTÁLOVÁ, Hana, 2002. *Jak byl vyvinut třífázový model učení*. In *Kritické listy* 9.

KOVÁŘ, Karel, 2017. *Ovšem*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0698-0.

KUCHARSKÁ, Anna, Jana MRÁZKOVÁ, Renata WOLFOVÁ a Václava TOMICKÁ, 2013. *Školní speciální pedagog*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0497-8.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-195-X.

MACEK, Petr, 1999. *Adolescence psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-348-X.

MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-1362-4.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2003. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. ISBN 9788024730066.

STRNAD, Vratislav a Alžběta NEJEDLÁ, 2014. *Základy narativní terapie a narativního koučinku*. Praha: Portál. ISBN 978-80-562-0729-0.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 9788026206446.

TAXOVÁ, Jiřina, 1987. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 14-426-87.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VENDEL, Štefan, 2008. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1731-9.

Online zdroje:

Aluze revue pro literaturu, filozofii a jiné [online], 2008. 7. Olomouc: Aluze [cit. 2022-02-15]. ISSN 1803-3784. Dostupné z: [Aluze \(1998-2013\): Jiří Hrabal](#)

CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE, 2010. *Co je dospívání?* [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <http://www.vasedeti.cz/vychova/ostatni-vychova/co-je-dospivani/>

EUROGUIDANCE, 2016. *Poradenství v České republice* [online]. [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr.html>

CERRY, Kendra. *Identity vs. role confusion in psychosocial development* [online]. 2021-18-06 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/identity-versus-confusion-2795735>

Infoabsolvent [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/>

Inkluze v praxi [online], 2018. Praha: Národní pedagogický institut České republiky [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <http://www.inkluzevpraxi.cz/kategorie-pedagog/1808-vychovny-poradce>

Jak si vybrat střední školu? [online]. jcmm [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.vyberskoly.cz/css/online/jak-si-vybrat-ss.pdf>

Jan Amos Komenský citáty [online], 2022. In: [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/jan-amos-komensky/citaty-o-skole/>

KALINA, Aleš. *Najděte si práci snů* [online]. In: 2015-07-15 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://forbes.cz/najdete-si-praci-snu-4-zakladni-kroky-jak-na-to/>

Kariérový rozvoj a systémová terapie [online], 2006. Nizozemsko: Sense publishers [cit. 2022-03-11]. ISBN 978-80-88153-04-7. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69170516-Karierovy-rozvoj-a-systemova-teorie.html>

KMOŠEK, Petr, 2020. *Skrytý potenciál kariérového poradenství* [online]. 5.12.2020 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.kmosek.com/skryty-potencial-karieroveho-poradenstvi>

Koncepce státní politiky pro oblasti dětí a mládeže do roku 2007, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright © 2013 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/modules/marwel/index.php?article=192658>

KOŠŤÁLOVÁ, Helena a Markéta CUDLÍNOVÁ, 2015. *Praktický průvodce kariérového poradce pro 21. století* [online]. Praha: Evropská kontaktní skupina [cit. 2022-03-03]. ISBN 978-80-87993-01-9. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/nastroje-a-metodologie/prakticky-pruvodce.html>

Kovy řeší dějiny. *IVysílání* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12231562980-kovy-resi-dejiny/>

MARCIA, James E. *Development and validation of ego-identity status* [online]. In: 1966 [cit. 2022-03-03]. ISSN 1939-1315. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/17245812_Development_and_Validation_of_Ego_Identity_Status

MCLEOD, John a Lynne E. ANGUS. *The handbook of narrative and psychotherapy* [online]. California: Sage publications [cit. 2022-03-06]. ISBN 0-7619-2684-4. Dostupné z: <https://books.google.la/books?id=kY7Cn-sK498C&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

MILLER, J. Hillis, KNÁPKOVÁ, Martina a Milan ORÁLEK, ed. *Narativ* [online]. Aluze, 2018, 10 [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <https://adoc.tips/download/narativ-j-hillis-miller.html>

Narativní psychotherapie [online]. [cit.2022-03-02]. Dostupné z: <https://www.narativnipsychotherapie.cz/home/obecna-koncepce-np>

Newsletter #3 - Model E-U-R - svetgramotnosti.cz. Gramotnosti - svetgramotnosti.cz [online]. Dostupné z: <https://www.svetgramotnosti.cz/Clanek/112/newsletter-3-model-e-u-r>

PASCAL, André. *Career guidance* [online]. 2. Paris: OECD Publications [cit. 2022-03-04]. ISBN 92-64-0159-1 Dostupné z: <https://www.oecd.org/education/innovation-education/34060761.pdf>

ROWLINGOVÁ, Joanne K. a Vladimír MEDEK, 2000. *Harry Potter a Kámen mudrců* [online]. Praha: Albatros [cit. 2022-03-19]. ISBN 80-00-00-788-6. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1104078-Harry-potter-a-kamen-mudrcu-albatros-praha.html>

OLEJNÍK, Martin, 2008. *Neuvěřitelný příběh Steva Jobse* [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://dreamlife.cz/neuveritelny-pribeh-steva-jobse-jak-se-buduji-nejuspesnejsi-firmy-sveta/>

OLDFORD, Laura. *Možnosti využití příběhů Harryho Pottera a pohádek v narativní terapii* [online]. In: [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://systemika.g-i.cz/record/1780/files/Text%20dokumentu.pdf>

PASCAL, André. *Career guidance* [online]. 2. Paris: OECD Publications [cit. 2022-03-04]. ISBN 92-64-0159-1. Dostupné z: <https://www.oecd.org/education/innovation-education/34060761.pdf>

PEAVY, R. Vanece, 2013. *Sociodynamické pojetí* [online]. Praha: Dům zahraniční spolupráce [cit. 2022-03-02]. ISBN 978-80-87335-55-0. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/publikace/sociodynamicke-porad..pdf>

PLAMITZEROVÁ, Jindra, 2019. *Newsletter #3 - Model E-U-R* [online]. [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.svetgramotnosti.cz/Clanek/112/newsletter-3-model-e-u-r>

Podoby kariérového poradenství. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 15.06.2020 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/podoby-karieroveho-poradenstvi-1>

Práce s příběhem a jeho vyprávění [online], 2014. Brno: ACOR [cit. 2022-03-02]. ISSN 1803-0823. Dostupné z: <https://adoc.pub/prace-s-pibhem-a-jeho-vypravni-jako-reflexe-aneb-jak-efektiv.html>

PRINCE, Gerald. *Ještě k narativitě* [online]. Aluze, 2009 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://adoc.pub/jet-k-narativit-gerald-prince.html>

ROEVÁ, Anne, TRUYENS, Marc, ed. *Theory of career choice and development* [online]. In: 2019 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://marcr.net/marcr-for-career-professionals/career-theory/career-theories-and-theorists/theory-or-career-choice-and-development-anne-roe/>

Skutečné vzory dětí [online]. 2016-01-02 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://supermamy.maminka.cz/clanek/pro-zeny-super-mamy-materstvi/364458/skutecne-vzory-deti-budete-se-divit-nicholas-winton-jagr-i-vlastni-deda.html>

Terapie pohádkou [online], 2020. [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zeny.cz/lifestyle/terapie-pohadkou-co-nas-mohou-pribehy-z-detstvi-naucit-o-teto-dobe-7673.html>

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2020. *Informační a poradenská střediska Úřadu práce ČR*. Úřad práce ČR [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenska-strediska-uradu-prace-cr>

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ze dne 9. února 2005 [online]. Atre, [cit. 17. 02. 2022]. Dostupné z <http://www.atre.cz/zakony/page0131.htm>

WHITE, Michael, EPSTON David: *The Pioneers of Narrative Therapy* [online]. 2019-08-18 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://exploringyourmind.com/michael-white-and-david-epson-the-pioneers-of-narrative-therapy/>

WHITE, Michael, EPSTON, David, PECLOVÁ, Kateřina, ed. *Narrative means to therapeutic ends* [online]. In: s. 15 [cit. 2022-03-03]. ISBN 9780393700985. Dostupné z: <https://systemika.g-i.cz/record/1360/files/White,%20Michael%20-%20pribeh,%20vedeni%20a%20moc.pdf>

ZORMANOVÁ, Lucie, 2012. *Výukové metody v pedagogice: Třífázový model učení* [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/16247/VYUKOVE-METODY-V-PEDAGOGICE-TRIFAZOVY-MODEL-UCENI.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Moje vzory	41
Příloha č. 2 Moje vzory - příběh.....	42
Příloha č. 3 Moudrý klobouk 1.....	43
Příloha č. 4 Moudrý klobouk 2.....	44
Příloha č. 5 Moudrý klobouk 3.....	45
Příloha č. 6 Moudrý klobouk 4.....	46
Příloha č. 7 Moudrý klobouk – příběh	47
Příloha č. 8 Sociální síť – příběh.....	47
Příloha č. 9 Svět počítačů - příběh	48
Příloha č. 10 Kariérní volba - sebehodnocení	49
Příloha č. 11 Kariérní volba – přehled o profesích.....	50
Příloha č. 12 Kariérní volba - příběh.....	51
Příloha č. 13 Infoabsolvent – obory	51
Příloha č. 14 Infoabsolvent – videa.....	52
Příloha č. 15 Infoabsolvent – činnosti	52

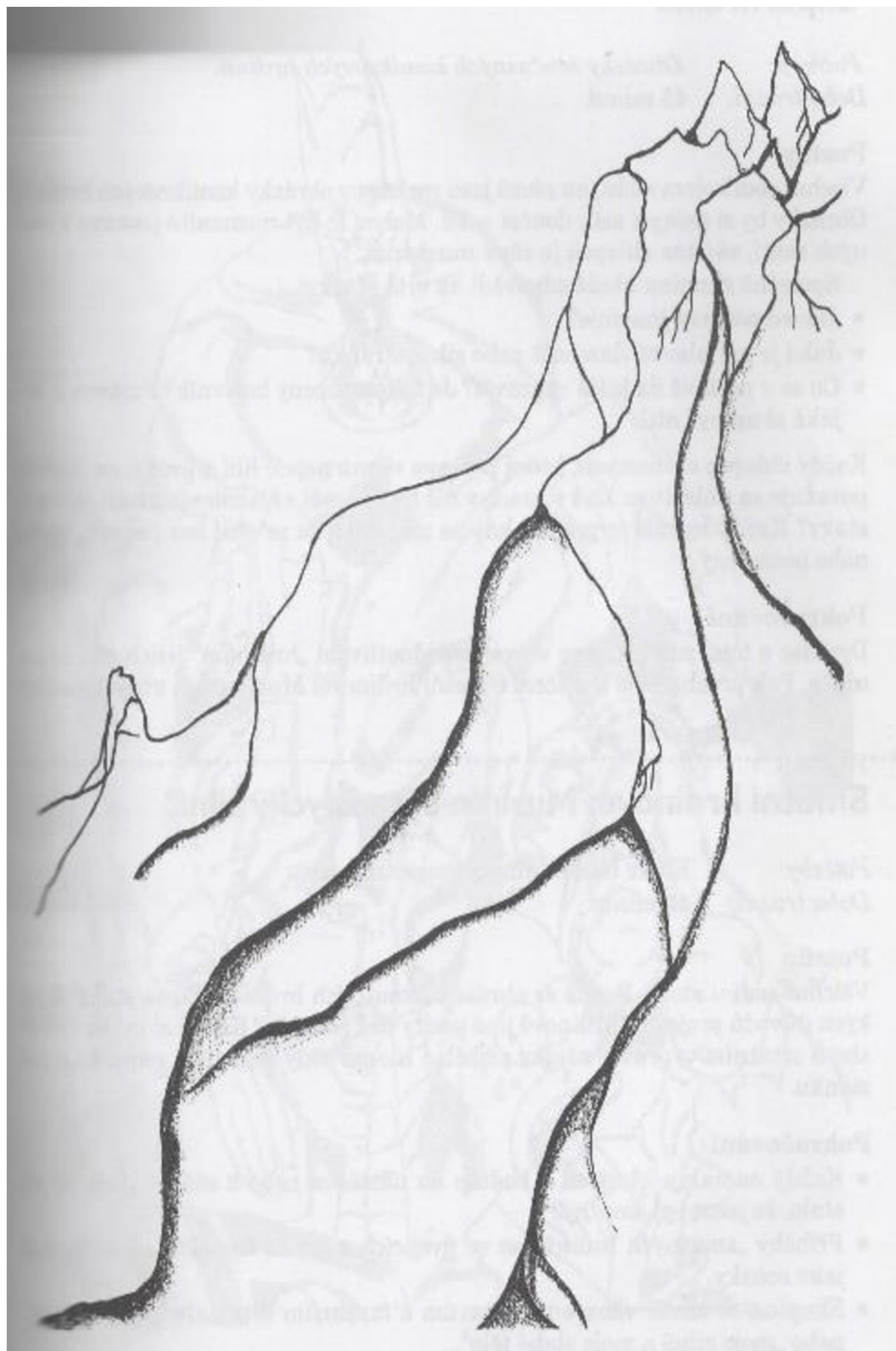
Seznam použitých zkratk

KP	Kariérové poradenství
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo průmyslu a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NP	Narativní přístup
PPP	Psychologicko-pedagogická poradna
SŠ	Střední škola
ZŠ	Základní škola

Přílohy

Příloha č. 1 Moje vzory

Zdroj: Hoppe, Hoppe, Krabel, 2001, s. 47

Obyčejné životy, běžná povolání, avšak přesto jsou tito lidé pro nás inspirativní. Můžeme obdivovat vytrvalost, obtížnost práce, či zlepšování profesních kompetencí. V našem okolí je spousta zdánlivě nevýrazných lidí. Sice nevyalezli internetovou stránku, kde se dnes prodává zboží za tisíce, ani nepřišli s vlastní značkou, kterou objevujeme na kabelkách žen. Jsou to naši přátelé, milá paní prodavačka v obchodě či naše milovaná mamka. Jsou to zdánlivě maličkosti, že? Práce jako každá jiná, avšak i tito lidé nás mohou inspirovat. Co musel tatínek podstoupit, aby se dostal na pozici zástupce ředitele a přináší mu tento důležitý post uspokojení?

Podívejme se na to pohledem dětí, kteří zodpověděly otázku, jaký je konkrétně jejich vzor.

Mikuláš, 14 let: Můj děda, jelikož se o naši rodinu stále stará, i když se od nás jeho syn tedy můj táta odstěhoval. Pomáhá mámě s opravami, bere nás s bráchou na výlety. aby si máma také mohla odpočinout (Skutečné vzory dětí, 2016).

Richard, 18 let: Nicholas Winton, jenž za války zachránil minimálně šest stovek židovských dětí, které dostal z tehdejšího Československa do Anglie. Když jsem poprvé slyšel ten příběh, byl jsem dojatý. Také se mi líbí, že to nebyl žádný superhrdina, ale původně úplně obyčejný člověk (Skutečné vzory dětí, 2016).

Jsou vlastně vzory v našich životech potřebné? Psychologové jsou v tomto názoru zajedno: zajiště ano. A kdo jim může být? Kdokoliv. Vzor je osoba, tedy obraz osoby, kterou obdivujeme, máme ji rádi, které se snažíme přiblížit či vyrovnat. Může být smyšlená i skutečná, žijící nebo z historie. Oceňovat můžeme i nějaká povahové rysy – houževnatost, sílu, inteligenci, smysl pro humor... Vzor, který si volíme dohromady rozhoduje o našem jednání. Kromě nevědomě zvolených vzorů si v některých etapách vybíráme záměrně. Týká se to etapy dospívání, kdy se snažíme působit vyspělejší, než jsme. Hledáme ikony, které bychom si osvojili, jež by společností ukázalo, kam patříme (Skutečné vzory, 2016).

*Zdá se vám, že jsem ošklivý –
myslete si, co chcete,
chytřejší klobouk než jsem já
na světě nenajdete.
Nechte si svoje buřinky
i své klobouky z plsti
jsem moudrý klobouk z Bradavic,
jenž vám nic neodpustí.
Každému vidím do duše,
vím, z jakého je těsta
nasad' si mě a řeknu ti,
kam povede tvá cesta.
Možná tě čeká Nebelvír,
kde mají chrabré srdce;
odvaha, klid a rytířskost
jdou u nich ruku v ruce.
Nebo tě čeká Mrzimir:
máš jejich mravní sílu,
jsou čestní a vždy ochotní
přiložit ruku k dílu;
či moudrý starý Havraspár,
pokud máš bystrou hlavu,
tam důvtipní a chápaví
vždy najdou čest a slávu.
Nebo to bude Zmijozel,
kde nastane tvá chvíle
ti ničeho se neštítí,
by svého došli cíle.
Nasad' si mně a neboj se
(jen vlastní strach tě léká)!
Já, moudrý klobouk z Bradavic,
ti řeknu, co tě čeká!*

„Až přečtu vaše jméno, nasadíte si klobouk a sednete si na stoličku, aby vás zařadil,“ vysvětlila. „Abbottová, Hannah!“

Z řady vyklopýtala růžolící dívka s blondatými copy, nasadila si klobouk, který jí okamžitě spadl přes oči, a posadila se. Trvalo to jen okamžik

„MRZIMOR!“ vykřikl klobouk.

Od stolu vpravo se ozval potlesk a jásot, když si Hannah šla přisednout ke studentům z Mrzimoru. Harry uviděl ducha Tlustého mnicha, jak na ni vesele mává.

„Bonesová, Susan!“

„MRZIMOR!“ křikl klobouk znovu, a Susan odcupitala za Hannah a posadila se vedle ní.

„Boot, Terry!“

„HAVRASPÁR!“

Tentokrát tleskali u druhého stolu zleva; několik studentů z Havraspáru vstalo a potřáslo Terryemu rukou,

když si k nim přisedl.

„Brocklehurstová, Mandy“ se dostala také do Havraspáru, ale „Brown, Lavender“ se stal prvním novým žákem Nebelvíru a od krajního stolu vlevo se ozval nadšený pokřik; Harry viděl, jak Weasleyova dvojčata vřískají.

„Bullstrodeovou, Millicent“ zařadil klobouk do Zmijozelu. Možná to Harrymu jen tak připadalo, ale po tom

všem, co o Zmijozelu slyšel, si vážně říkal, že je to dost

nevábný spolek.

Začínalo mu být opravdu špatně od žaludku. Připomněl si, jak se v jeho bývalé škole při tělocviku vybíralo

do sportovních mužstev. Jeho zavolali vždycky až posledního; ne proto, že by byl tak nemožný, ale aby si

Dudley nemyslel, že o něj někdo stojí.

„Finch–Fletchley, Justin!“

„MRZIMOR!“

Harry si všiml, že někdy klobouk vykřikl jméno koleje okamžitě, jindy mu však chvílku trvalo, než se rozhodl.

„Finnigan, Seamus“, chlapec s pískově žlutými vlasy,

který stál v řadě vedle něj, seděl na stoličce málem celou minutu, než klobouk rozhodl, že patří do Nebelvíru.

„Grangerová, Hermiona!“

Hermiona ke stoličce málem utíkala a dychtivě si narazila klobouk na hlavu.

„NEBELVÍR!“ vykřikl klobouk, a Ron hlasitě vzdychl.

V tu chvíli přepadla Harryho děsivá myšlenka, jak to děsivé myšlenky dělávají vždycky, když jste opravdu nervózní. Co když ho nezařadí vůbec nikam? Co když bude sedět na stoličce s kloboukem na očích bůhvíjak dlouho, až mu ho profesorka McGonagallová nakonec strhne z hlavy a řekne, že se zřejmě stal nějaký omyl, a Harry by měl nasednout do zpátečního vlaku?

Když profesorka McGonagallová vyvolala Nevilla Longbottoma, toho nešťastníka, kterému se pořád ztrácel jeho žabák, chlapec cestou ke stoličce škobrtl a upadl.

Klobouku trvalo dlouho, než o něm dokázal rozhodnout.

Když konečně vykřikl „NEBELVÍR“, Neville vyrazil pryč, i když měl klobouk pořád ještě na hlavě, a musel v bouři smíchu utíkat zpátky, aby ho předal „MacDougalovi, Moragovi“.

Když vyvolali Malfoye, Draco nafoukaně zamířil ke stoličce a jeho přání se mu okamžitě splnilo; sotva se klobouk dotkl jeho hlavy, hned zaječel „ZMIJOZEL!“

Malfoy si přisedl ke svým přátelům Crabbemu a Goylovi a vypadal spokojený sám se sebou.

To už nových žáků mnoho nezbývalo.

„Moon...“, „Nottová...“, „Parkinson...“ a potom dvojčata, „Patilová...“ a „Patilová...“, po nich „Perksová, Sally–Anne“ a potom konečně – „Potter, Harry!“

Jakmile Harry vykročil ke stoličce, ze všech stran naráz se šířilo šuškáni, jako by po celé síni vzplály malé syčivé ohníčky.

„Opravdu říkala Potter?“

„To jako ten Harry Potter?“

Poslední, co Harry ještě uviděl, než mu klobouk spadl přes oči, byla síň plná lidí, kteří natahovali krky, aby si ho mohli pořádně prohlédnout. Pak už se díval jen na černý vnitřek klobouku a čekal.

„Hmm,“ ozval se tichý hlásek v jeho uchu. „Tohle je těžké, velice těžké. Máš velkou odvahu, to ano. A nemáš špatnou hlavu. Nadání ti také nechybí, přísámbůh, to tedy ne – a máš opravdovou chuť předvést, co všechno dokážeš, ano, to je zajímavé... Takže kam tě mám poslat?“

Harry se přidržel hran stoličky a říkal si v duchu: „Jenom ne do Zmijozelu, tam ne.“

„Říkáš, že do Zmijozelu ne?“ pronesl tichý hlásek.

„Víš to určitě? Mohl by z tebe být veliký kouzelník, tady v hlavě to všechno máš, a Zmijozel by ti pomohl na cestě k velikostí, o tom nepochybuj – takže ne? Jestli to víš určitě, ať je to tedy – NEBELVÍR!“

Harry slyšel, jak klobouk to poslední slovo vykřikl na celou síň. Sundal si ho z hlavy a vratkým krokem se vydal ke stolu své nové koleje. Nesmírně se mu ulevilo, že

ho vybrali do Nebelvíru a neoctl se ve Zmijozelu, takže si málem ani nevšiml, že mu tleskají ze všech nejhlasitěji.

Prefekt Percy vstal a rázně mu potřásl rukou, a

Weasleyova dvojčata všeštěla: „Máme Pottera! My máme Pottera!“

Jsou příběhy, které jsou věčné. Harry Potter od spisovatelky J. K. Rowlingové je jedním z nich. Fantasy dílo, které proplétá prvky dobrodružna, lásky, přátelství, ale i smutku či boji proti zlu. Dostat se do Bradavické školy mohou kouzelníci s pozvánkou při dovršení 11 let. Do Bradavic se vypravil vlak z nástupiště 9 ¾ dne 1. září. Hlavní postava Harry se ve vlaku seznamuje se svými novými přáteli Hermionou Grengerovou a Ronem Wesleyem, společně budou zažívat spoustu dobrodružství a nástrah, které si Bradavice připravily. Nezbytnou součástí přijímání je rozdělení do kolejí. Nastává otázka, zda se moudrý klobouk dá ošálit, nebo najde naše skryté vlohy, jež jsme ještě neměli příležitost objevit?

Do jakého týmu patříte Vy a podle čeho by se Moudrý klobouk rozhodl právě pro tuto volbu? Zde jsou následující koleje s vlastnostmi, které jsou pro ně klíčovými.

- **Nebelvír** (Gryffindor) si cení odvahy, rytířství a statečnosti.
- **Mrzimor** (Hufflepuff) oceňuje tvrdou práci, loajalitu, trpělivost, oddanost a fair play.
- **Havraspár** (Revenclaw) si zakládá na inteligenci, důvtip a znalosti.
- **Zmijozel** (Slytherin) si žádá u svých studentů ambice, vynalézavost a mazanost.

Příběhy ovlivňují a inspirují, o tom se mohou přesvědčit lidé, kteří začali svou profesní dráhu na sociálních sítích. Příkladem je toho i jedna z nejvýraznějších tváří českých sociálních médií pod pseudonymem „Kovy“. Konkurentů na sociálních sítích je spousta, avšak Karel Kovář si zvolil cestu zdánlivě odlišnou. Můžete mít spoustu plánů, jakmile však neuděláte rozhodnutí, zůstanou pouze sny. Proč o něčem jen přemýšlet, když to můžete uskutečnit? „Já jsem udělal velkých rozhodnutí několik, ... rozhodl jsem se nežít svůj život ve lži, rozhodl jsem, že kdykoliv budu mít šanci, zažít něco skvělého, udělám pro to všechno...“ (Kovář, 2017, s. 203).

Co vše nám může influencer předat? V případě Karla Kováře to mohou být i znalosti z historie naší země. Výzkumy a statistiky totiž poukazují, že moderní dějiny ve výuce dějepisu na školách mnohdy končí už druhou světovou válkou. (Kovy řeší dějiny, 2022) Tento 25letý muž se rozhodl vložit do této problematiky a ovlivnit tak manipulovatelnost mladých lidí, jež připisuje neodpovídání potřeb společnosti svobodně, tedy informovaně se rozhodovat. Nezůstává tedy u konstatování, rozhodl se hledat řešení, jak proměnit nevyhovující systém. Objekty jeho zájmu se stávají učitelé, rodiče, ředitelé i sám ministr školství.

Sociální sítě mohou tedy probuzovat ve sledujících zájem o sebevzdělání či vyšší zájem o informovanost, a to má opravdu smysl.

Čím přispěl Steven Jobs do dnešní doby? Jaké jsou klíčové vlastnosti člověka, který má potenciál k úspěšnosti? Jaký je Váš sen – chcete být bohatí, či dostatečně zabezpečení anebo naopak tíhnete spíše k práci, kde budete odcházet za svou rodinou po osmi hodinové směně s „čistou hlavou“? Obnáší vaše práce snů spoustu peněz, ale málo času pro rodinu, nebo výkon práce zahrnuje studium vysoké školy, jež se vám zdá nereálné?

V 19 letech, kdy většina vrstevníků chodí na diskotéky, v mladém a nadějném počítačovém znalci, se formuje jeho životní vášeň – proplout do světa počítačů. Řeč je o Stevenu Paulu Jobsovi, který sice zažil školní neúspěchy, kdy po prvním roce na vysoké škol studium přerušil, ale měl sen a za ním si cílevědomě šel. V garáži svých rodičů se svým kamarádem Stevem Wozniakem, začali přepisovat počítačové dějiny se společností Apple Computers. Pro získání kapitálu musel Steven obětovat své auto společně s vědeckou kalkulačkou, a tím započali svou cestu „nakousnutého jablka“. Ze začátku sestrojila tato dvojice nevzhledná monstra, které začala dobývat řadu domácností. Po deseti letech se společnost z dvou úspěšných mládenců zvýšila na kolos se čtyřmi tisíci zaměstnanci, s hodnotou převyšující tehdejších dvou miliard amerických dolarů. I v dnešní době za sebou zanechal stopu, značka Apple stále roste a také nám dává naději, že jít za svým snem, po každém pádu se otřepat a najít lásku ke své práci není nemožné.

Jak si vybrat střední školu?

1) Sebehodnocení

Co mě baví? (ve volném čase, kroužky...)

Jaké předměty mi ve škole jdou a baví mě,
které naopak ne?

V čem jsem dobrý?
(škola, volný čas, zájmy...)

Co mi naopak příliš nejde?

Jaké jsou mé sny?
Co bych chtěl a nechtěl dělat,
kdybych měl dostatek času a peněz?

Mám nějaké pracovní zkušenosti?
Co jsem se díky nim o sobě dozvěděl?

2) Přehled o profesích

KDO	Jaký pracovník je vhodný? Co musí umět?
CO	Co v práci dělá? S kým spolupracuje?
KDY	Jaká je obvyklá pracovní doba?
KDE	V kanceláři, venku, v dílně?
JAK	Jaké pomůcky a technologie využívá?
PROČ	Kolik si vydělá peněz? V čem je práce důležitá?

Zdroj: Jak si vybrat střední školu, 2022

Není třeba nutně vědět, co chcete dělat po zbytek svého života, ba naopak, budete-li se to snažit zjistit mermomocí, jen se tím zvýší pravděpodobnost, že se nehnete z místa. Životní volby se často mění, proto je důležité objevit to, co chcete dělat v dohledné době. Nemusí to být hned to pravé vysněné místo, nicméně vám může tento krok odhalit důležité aspekty dalšího směru, kterým se budete chtít vydat. Je reálné vydělávat hezké peníze, radovat se z práce a v noci s klidnou hlavou hezky spát. Ranní vstávání s úsměvem na rtech naznačuje, že jste v té správné životní fázi – nechávat si platit za něco, co máte a děláte rádi (Forbes, 2015).

Optimismus byl velkým společníkem v životě Walta Disneyho. Již v 19 letech se rozhodl přenechat uzdu fantazii a utvořit zvířecí postavy, které neměli zaujmout pouze děti, nýbrž i dospělí. I přestože jeho sny převyšovaly dosavadní možnosti, snažil se nakazit investory optimismem – vírou v něco co existuje v představách. Velká vytrvalost, fantazie a sny, nikdy se nevzdal a oblibu jeho výtvorů vnímáme do dnes. „Optimismus je magnet na štěstí. Zůstat pozitivní totiž znamená nakonec přitáhnout dobré lidi a události – protože na ně vydržíme čekat“ (Firstclass, 2018, s. 37).

The screenshot shows the website 'Infoabsolvent' with a navigation bar and a main content area. The main content area features four categories of careers, each with an illustration and a 'zobrazit' button:

- TECHNIKA**: Illustration of technical tools like a hard hat, wrench, and computer.
- PRÁCE S MATERIÁLEM**: Illustration of a workbench with various tools and materials.
- PŘÍRODA A JÍDLO**: Illustration of a microscope, a butterfly, and a plate of food.
- LIDÉ**: Illustration of a first aid kit, a calculator, and a stethoscope.

At the bottom of the page, there is a footer with contact information for ISA+ and NPI ČR – obsah TREXIMA – technické řešení.

Příloha č. 14 Infoabsolvent – videa

The screenshot shows the 'Infoabsolvent' website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Vše' and a 'HLEDAT' button. Below the search bar, there are navigation links: 'Úvodní strana', 'Obory, školy a profese', 'Absolventi škol a trh práce', 'Bez bariér', and 'Jak na to'. The main content area features two tabs: 'chci se vyučit' (selected) and 'chci získat maturitu'. Below the tabs is a list of 35 video courses, each with a course ID and a title. The titles include: Informační technologie, Strojrenství, Mechanik strojů a zařízení, Mechanik seřizovač, Dopravní prostředky, Mechanik elektrotechnik, Elektrotechnika, Telekomunikace, Chemik operátor, Aplikovaná chemie, Technologie potravin, Analýza potravin, Obalová technika, Reprodukční grafik pro média, Technická zařízení budov, Geodézie a katastr nemovitosti, Stavebnictví, Provoz a ekonomika dopravy, Logistické a finanční služby, Autotronik, Mechanik instalátérských a elektrotechnických zařízení, Agropodnikání, Mechanizace a služby, Lesnictví, Praktická sestra, Laboratorní asistent, Asistent zubního technika, and Hotelnictví.

Zdroj: www.infoabsolvent.cz

Příloha č. 15 Infoabsolvent – činnosti

The screenshot shows the 'Infoabsolvent' website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Vše' and a 'HLEDAT' button. Below the search bar, there are navigation links: 'Úvodní strana', 'Obory, školy a profese', 'Absolventi škol a trh práce', 'Bez bariér', and 'Jak na to'. The main content area features two tabs: 'Výběr podle činnosti' (selected) and 'Výběr podle pracoviště'. Below the tabs is a list of 19 activities, numbered 1 to 19. The activities include: Montování, seřizování, opravy, údržba; Pečování, ošetřování, léčení; Zhotovování, výroba a obsluha výrobních strojů a zařízení; Výchova a vzdělávání; Obsluha nevýrobních strojů; Péče o zvířata, rostliny a o přírodu; Převážně ruční výroba, někdy i umělecká; Výroba potravin, příprava pokrmů; Zhotovování nebo opravy staveb a jejich zařízení; Obsluha lidí – osobní služby a prodej; Obsluha lidí – cestovní ruch; Navrhování, výpočty, nová řešení – v technické oblasti; Vymyšlení, navrhování a jednání – v oblasti ekonomiky; Navrhování, programování a správa počítačových systémů; Řízení, organizování, plánování výrobních a nevýrobních provozů; Vytváření, zastupování zájmů, poradenství; Kontrolní činnosti; Ochrana osob, majetku, státu; Administrativa, referentské a správní činnosti.

At the bottom of the page, there is a footer section with the logo of ISA+ (Národní pedagogický institut České republiky) and contact information for the National Pedagogical Institute of the Czech Republic, including the address 'Weilova 6, Praha 10' and email addresses 'email: rpn@npi.cz' and 'email: infoabsolvent@npi.cz'.

Zdroj: www.infoabsolvent.cz